

PaedDr. Zdeňka Pospíšilová
Miroslava Kaprová

ČTENÍ JAKO HRA II. DÍL

PRO RODIČE DĚTÍ, KTERÝM NEJDE ČTENÍ A PRAVOPIS

Děti si zaslouží, aby rodiče věděli, jak na to!

PRVNÍ METODIKA

pro rodiče dětí, kterým nejde čtení a pravopis

Děti si zaslouží, aby rodiče věděli, jak na to

Poznámky k pracovním listům 2. dílu

Druhý díl metodiky pro rodiče úzce navazuje na první díl už tím, že na začátku do větší hloubky rozvíjí sluchové a zrakové vnímání, sluchovou a zrakovou paměť a pravo-levou orientaci. Tak připravuje děti na práci s prvními mluvnickými pravidly a postup při jejich odůvodňování. Poslední část souboru ukazuje, že i obtížnější pravopisné jevy se lze naučit zrakově **zapamatovatelným** a **hravým** způsobem.

Poznámky k předloženým pracovním listům:

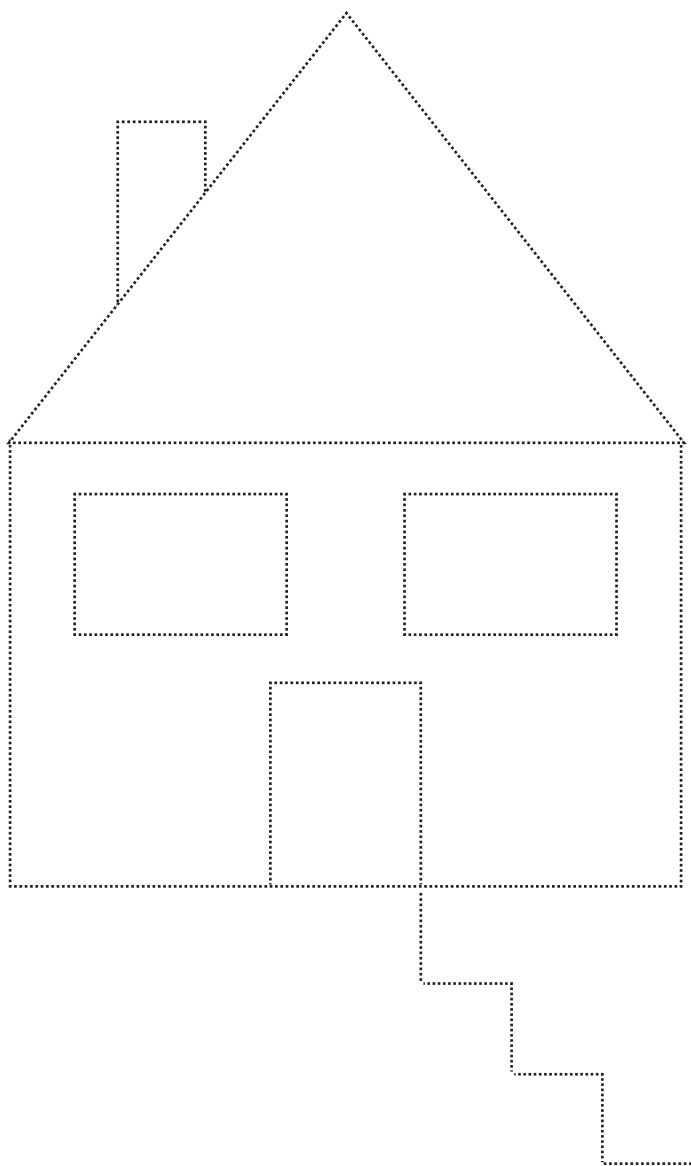
1. Soubor má čtyři části ve dvou dílech a obsahuje více než 2× 200 listů. První díl se věnuje čtení, druhý díl mluvnici.
2. Oba díly byly napsány pro rodiče, kteří mají zájem aktivně pracovat se svým dítětem. (Z obou dílů lze dle potřeby vybrat ty pracovní listy, které zacvičují aktuální obtíže dítěte např. vynechávání diakritických znamének, rozlišení měkkých a tvrdých souhlásek atd.).
3. V každém díle první list seznamuje rodiče se **způsobem nácvičku, s metodikou** dané části a s **názorným příkladem** nápravy.
4. V případě, že dítě s řešením úkolů váhá, je na rodiči, jakou pomoc mu poskytne (př. delší čas, jeden krok k řešení, návodné otázky apod.), ale dítě by práci mělo dokončit samostatně.
5. Sjednocujícím prvkem všech pracovních listů je modrý a zelený rámeček. V modrém je stručná charakteristika procvičovaného jevu a v zeleném je **metodický pokyn** pro rodiče i pro dítě, jak pracovat.
6. Na začátku každé kapitoly je několik pracovních listů, které se věnují opakování předcházejícího učiva. (Učivo se opakováním utvrzuje, nezapomíná).
7. V pracovních listech děti kreslí, píšou, stříhají, lepí, skládají z papíru a také provokují rodiče k soutěžením a hrám v mluvnických a čtenářských dovednostech.
8. S každým listem lze pracovat **opakovaně**, když dítě píše tužkou (č.2) a slova nebo obrázky místo nalepení pokládá.
9. Vystříhaná slova a obrázky dítě ukládá do obálek pro další použití.
10. Názorná ukázka **čtení se záložkou** a způsoby jejího používání (záložku vymyslely učitelky dyslektické třídy v Liberci v roce 1982 a od té doby záložku děti používají).
 - A. Rodič posunuje záložku po slabice tak, aby zakryla již přečtenou slabiku, po nácvičku může posunovat i dítě:

- B. dítěti, které si není jisté ve čtení slabik, posunuje rodič záložku tak, aby širší část zakrývala řádek, ale ne čtenou slabiku , tady dítě nemůže samo posunovat.

Cvičení zaměřené na zrakovou a sluchovou paměť a orientaci v prostoru.

1. Rodič čte v daném pořadí slova.
2. Dítě slova opakuje a postupně dokresluje do obrázku.
3. Dítě z paměti řekne přesné pořadí částí domu, které dokreslovalo.
4. Rodič přeloží list podle šipky a dítě z paměti napíše v daném pořadí prvky domu.
5. Dítě rozloží list a čtením zkontroluje, jak úkol splnilo.
6. Dítě podle sebe dům vybarví.

1. střecha	
2. komín	
3. okna	
4. dveře	
5. klika	
6. schody	

Cvičení zaměřené na rozvoj zrakové paměti a pozornosti.

1. Dítě do žlutého řádku píše velká tiskací písmena (podle čísel v horním řádku).
2. Dítě slovo přečte a na řádek napíše psacím písmem.
3. Dítě stejně postupuje u druhého úkolu, kde taženkou je věta.

P 3	T 6	N 8	K 1	R 4	I 7	O 2	A 9	E 5
1	2	3	4	5	6	7	8	9

a 6	t 3	v 5	l 2	V 1	a 4
1	2	3	4	5	6

r 2	é 5	p 1	á 7	k 6	o 3	t 4
1	2	3	4	5	6	7

h 4	a 3	ou 5	P 1	r 2
1	2	3	4	5

Cvičení zaměřené na zrakovou a sluchovou analýzu slov.

1. Dítě řekne, co vidí na obrázku.
2. Dítě přečte všechna slova ze žlutého rámečku.
3. Dítě s rodiči rozstříhá slova ve žlutém rámečku.
4. Dítě přiřadí správné slovo k obrázku a nahlas rozloží na hlásky.
5. Dítě slovo napíše psacím písmem a nahlas přečte.

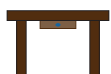
VZOR:

les

les

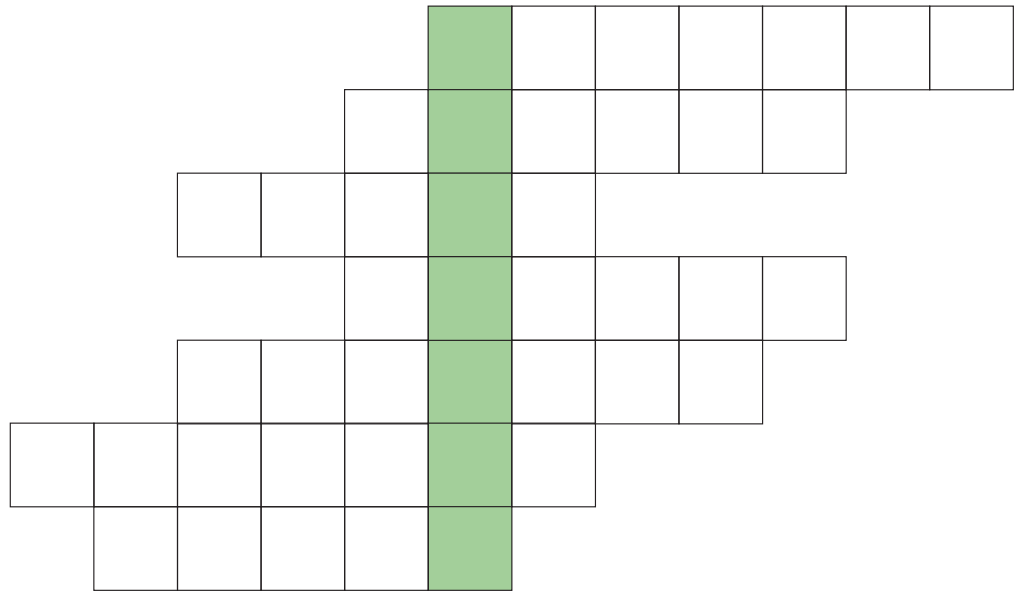

oči	stůl	pes	kuře	noty	koláč
brýle	chleba	hruška	klec	želva	

Cvičení zaměřené na rozlišování tvarově podobných písmen **b** x **d**

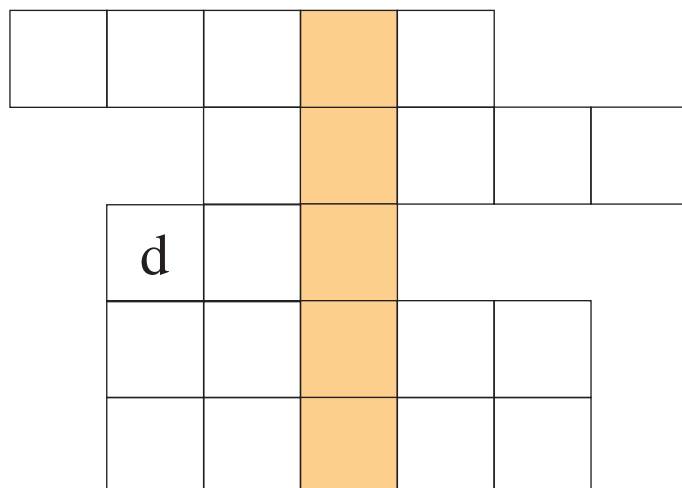
1. Dítě nebo rodič přečte zadání na řádku křížovky.
2. Dítě píše malými tiskacími písmeny.
3. Dítě pod křížovku napíše tajenku malým tiskacím písmem.

dědeček a
básně píše
mládě koně
peníze v USA jsou
plod budu je
barevná část oka je
strom s bílou kůrou je

TAJENKA: _____

pod pusou je
pro ptáky stavíme
listnatý strom
do domu otevíráme
peníze ukládáme do

TAJENKA: _____

Cvičení zaměřené na rozlišení délky samohlásek, na vyhledávání slov podobného významu (synonyma).

- krátká slabika, / dlouhá slabika

Synonyma jsou slova se stejným nebo podobným významem. (povídá – říká)

VZOR:

běží	• /
-------------	-----

povídá	
---------------	--

mnoho	
--------------	--

spěchá	
---------------	--

horko	
--------------	--

trhá	
-------------	--

slušná	
---------------	--

úzký	
-------------	--

1. Dítě přečte slovo a do vedlejšího rámečku napíše jeho grafiku.
2. Dítě k danému slovu najde v dolní tabulce **synonyma** a přiloží do žlutého rámečku.
3. Dítě k synonymu napíše grafiku slova.

utíká	• //
--------------	------

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

--	--

chvátá	teplo	hodná	říká	rve	tenký	hodně
---------------	--------------	--------------	-------------	------------	--------------	--------------

Cvičení zaměřené na sluchovou paměť
a odůvodnění pravopisu slabik
dy, ty, ny a **di, ti, ni**

Odůvodnění pravopisu:

bu**ď**ík – **ď** je **měkká** souhláska, píšeme - **í** –

kvě**ť**y – **t** je **tvrdá** souhláska, píšeme - **y** -

1. Dítě řekne, co vidí na obrázku.

2. Dítě obrázky rozstříhá.

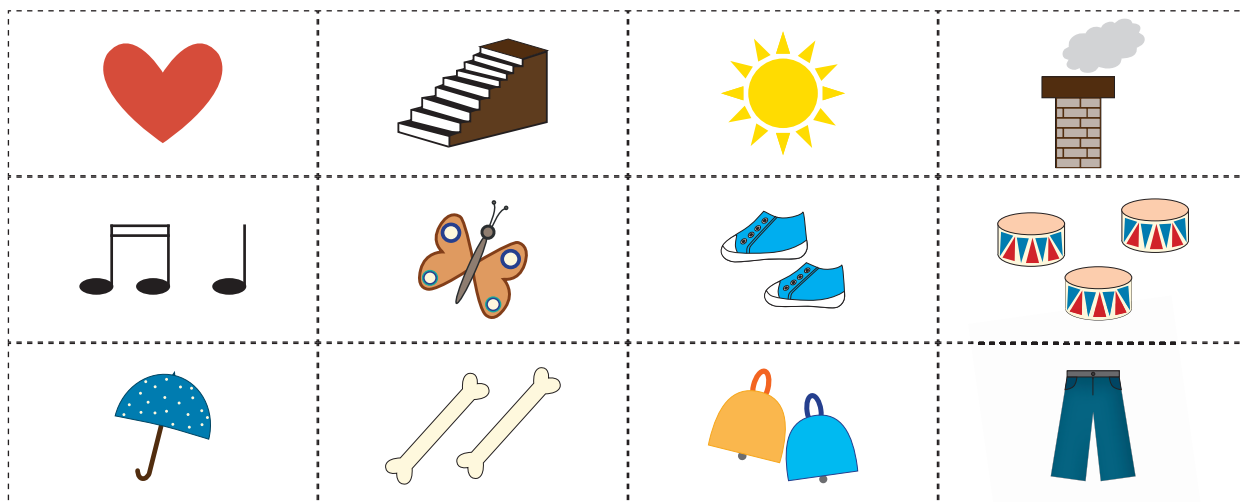
3. Dítě do zeleného rámečku vloží obrázek, slovo přečte a nahlas odůvodní pravopis.

4. Dítě psacím písmem dopíše **y, ý, i, í**.

bot_	schod_	not_	slun_čko

mot_l	deštn_k	kalhot_	zvon_

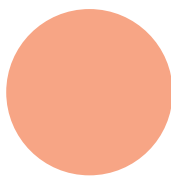
d_m	bubn_	srd_čko	kost_

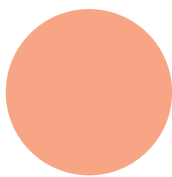
Cvičení zaměřené na rozlišení hranice slov
a na pravopis vlastních jmen.

1. Dítě postupně čte slova, slova svíslou čarou oddělí.
2. Dítě do kroužku napíše, kolik slov je v řádku.
3. Dítě první a poslední slovo napíše psacím písmem na řádek.

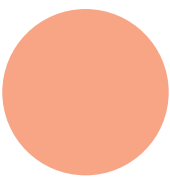
PETRMARTINRADKAJULČAJANAKAMILOLGAIVETAJOSEFADÉLA

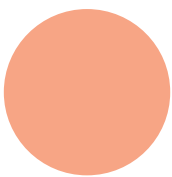
PRAHAKOLÍNLIBERECPLZEŇČÁSLAVTEPLICEBRNOZLÍNOSTRAVA

mobilpočítačmyštiskárnaklávesniceobrazovka

kolovagónletadloautobuskoloběžkalodvrtulníkskateboard *[čtème skejtbórd]*

Cvičení zaměřené na rozlišení **ú** a **ů**

Odůvodnění pravopisu:

ú píšeme na **začátku** slova

ů píšeme **uprostřed** i na **konci** slova

1. Dítě přečte slovo a nahlas odůvodní pravopis **ú, ů**.

2. Dítě doplní **ú, ů** a slovo napíše psacím písmem a opět nahlas odůvodňuje.

3. Dítě dvojice slov rozstříhá a po přečtení položí do správného domečku.

h_l		_nor	
p_da		_terý	
dol_		_dolí	
m_j		_hoř	
Jan_v		_loha	
k_ň		_silí	
p_jde		_čes	

Cvičení zaměřené na spodobu znělosti
(hlásky, které jinak slyšíme a jinak píšeme).

Odůvodnění pravopisu:

ní_ký keř.

nizoučkový, píšeme z

1. Rodič stránku přeloží podle šipky.
2. Dítě přečte slovní spojení.
3. Dítě hlasitě odůvodní pravopis hlásky, kterou jinak slyšíme a jinak píšeme.
4. Dítě napíše chybějící správné písmeno a přeškrtně to, které nepíšeme.
5. Dítě si správnost odůvodnění ověří na přeložené půlce stránky.

čisté zou _ ky	b	p	jeden zoubek	b
krátké chlou _ ky	b	p	jeden chloupek	p
ptačí bu _ ka	d	t	hodně budek	d
natřeny plo _	d	t	hodně plotů	t
bu _ slušný	ď	ť	bude slušný	ď
hustá sí _	ď	ť	dvě sítě	ť
osla _ si čaj	ď	ť	osladí čaj	ď
strýc Václa _	v	f	hodně Václavů	v
žák Kryšto _	v	f	hodně Kryštofů	f
ú _ ká cesta	z	s	uzoučká cesta	z
kou _ ky chleba	z	s	kousek chleba	s
ostrý nů _	ž	š	dva nože	ž
nová ta _ ka	ž	š	hodně tašek	š
ořezaná tu _ ka	ž	š	hodně tužek	ž
bře _ řeky	h	ch	dva břehy	h
tvarohové bu _ ty	h	ch	hodně buchety	ch
velký kru _	h	ch	hodně kruhů	h
psací blo _	k	g	hodně bloků	k
zručný chirurg _	k	g	hodně chirurgů	g

Cvičení zaměřené na rozlišení měkkých a tvrdých slabik **di, ti, ni** – **dy, ty, ny**.

boty – **t** je tvrdá souhláska, píšeme **-y-**
nic – **ň** je měkká souhláska, píšeme **-i-**

1. Dítě přečte slova z modrého rámečku a nahlas odůvodní pravopis slabik di, ti, ni a dy, ty, ny.
2. Dítě přečte nahlas celou pohádku a použije slova z rámečku.
3. Dítě čte pohádku po větách a do hvězdiček píše slova psacím písmem.
4. Dítě přečte společně s rodiči nahlas celou pohádku tak, že se střídají ve čtení vět.

O ZTRACENÝCH HVĚZDIČKÁCH

U nás je na . Jdeme na pohádku o vodníkovi.

Svítlí světlo, zhasne a je . Téměř . Na jevišti

 v zeleném kabátku a v ruce drží .

To jsou ! Vodníka spatří víla . Má na sobě

lehké , průhledné jako pára. Vtom chce vodník otevřít hrníček!

Víla rychle prosí , aby zhlasly. A to bylo kouzlo!

Z hrnečku se vysypalo malých .

Děkují víle, vodník se , ví, že nejednal dobře.

Hvězdičky se vesele vrací na oblohu a .

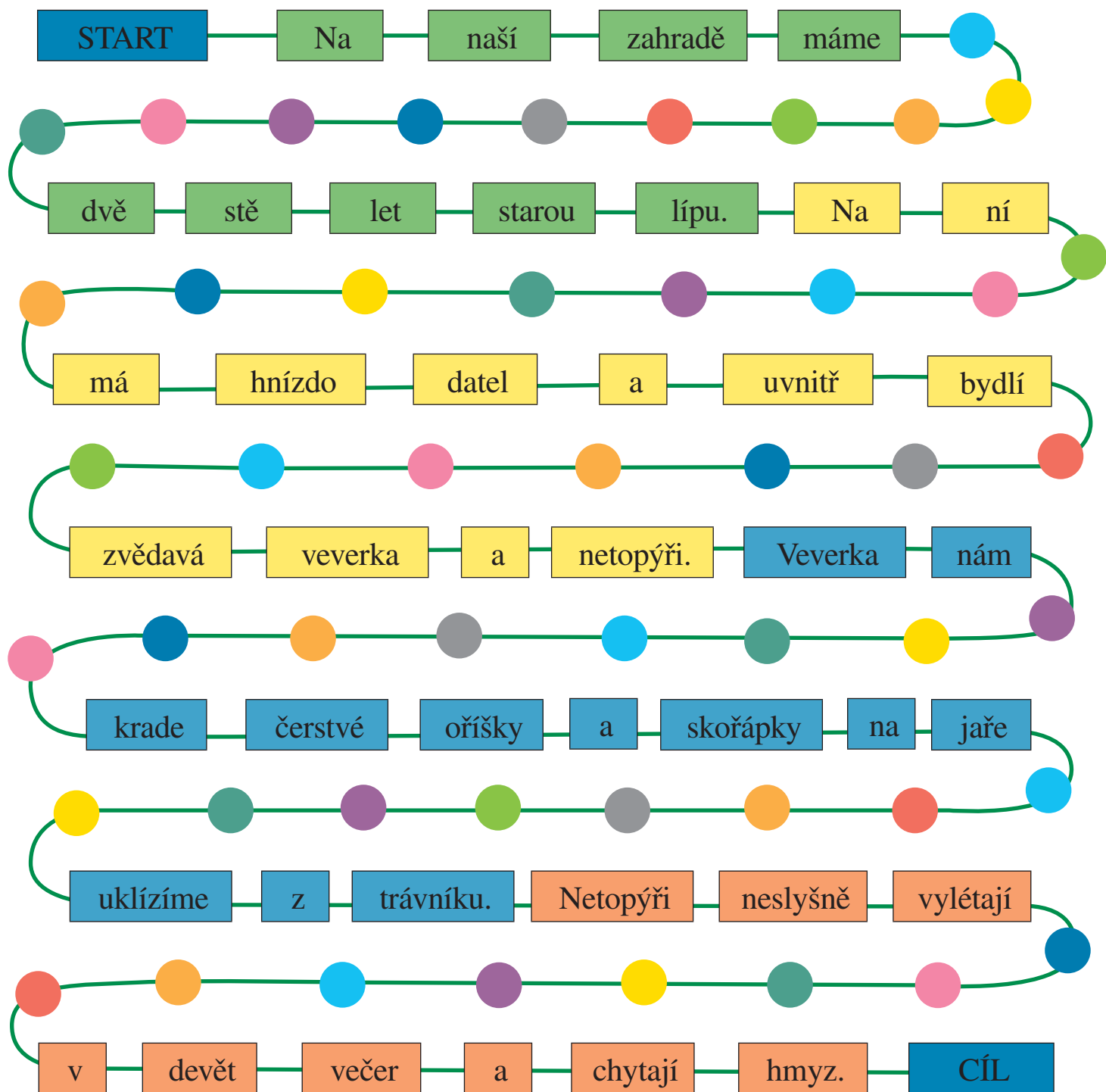
Co to? To už ? Je konec pohádky.

d_vadlo
náměst_
t_cho
ned_cháme
sed_
vodn_k
hrn_ček
záhad_
Frant_ška
šat_
hvězd_
t_síc
hvězd_ček
styd_
svít_
zvon_

Cvičení (hra) zaměřené na poznávání slovních druhů.

Hra na principu Člověče, nezlob se.

1. Každý hráč si rozstříhá své kartičky z druhého listu s čísly slovních druhů.
2. Hráč hodí kostkou a posune se se svojí figurkou o dané číslo na kostce.
3. Hráči nahlas určí slovní druh a kartičku s číslem slovního druhu položí nad slovo.
4. Vyhrává hráč, který je dříve v cíli.
5. Hráči hrají hru nejméně 3krát.

Cvičení zaměřené na určování vzorů podstatných jmen.

Odůvodnění:

to jablko

2. p. (bez) jablka, jako město (bez) města

vzor: město

1. Dítě nahlas přečte podstatné jméno.
2. Dítě nahlas určí 2. pád podst. jm. a podle koncovky pozná vzor podst. jm. (*u podst. jm. rodu mužského určí životnost a neživotnost*).
3. Dítě vzor psacím písmem napíše pod obrázek.

srdce

motýl

pytel

hnízdo

obilí

košile

hůl

konev

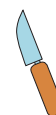
zmije

vrba

dub

nůž

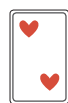
okno

nota

zvon

karta

měsíc

slunce

míč

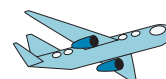
kuře

král

zajíc

letadlo

mrak

oko

mrkev

koláč

cibule

jablko

mobil

Cvičení zaměřené na procvičování sloves a rozvoj slovní zásoby.

VZOR:

3. os., č. j.

(on) Petr kreslí strom

Kytara krásně zní.

Banány budou zrát.

Neobejdete se bez ovoce?

Pracujeme na směny.

Slunce pálilo.

Budete vařit.

Sypu zrní ptáčkům.

Budeme krájet cibuli.

1. Dítě střídavě s rodiči čte nahlas věty.
2. Dítě u všech vět nejdříve určí slovesný čas a označí ho *podle vzoru* barevným rámečkem.
3. Dítě následně u sloves určí slovesnou osobu a slovesné číslo a zapíše do rámečku (*podle vzoru*).

přítomný

minulý

budoucí

Psi utíkali za míčem.

Těsto dlouho kynulo.

Ty budeš zpívat?

Plaval jsi rychle?

Letadla budou startovat.

Opravili jste auto?

Vaříš podle receptu?

Pospíchal jsem do školy.

Cvičení zaměřené na poznávání přídavných jmen.

Odůvodnění:

na **přídavné jméno** se ptáme otázkami

jaký, jaká, jaké

který, která, které

či

1. Dítě nahlas přečte všechna podstatná jména.
2. Dítě před podst. jm. přiřadí podle otázek **jaký** (jaká, jaké), **který** (která, které), **či** vhodné přídavné jméno.
3. Dítě slovní spojení přečte rodičům, kteří kontrolují pravopis a chválí.

<i>malý</i>	dárek	úkol
_____	sportovec	květina
_____	polévka	citrón
_____	hasič	letec
_____	kočka	kapela
_____	zlato	ptáče
_____	počítač	maminka
_____	včela	hnízdo
_____	dívka	radost
_____	opera	ovoce
_____	Adéla	hokej
_____	sníh	hra

Cvičení zaměřené na pravopis shody přísudku s podmětem.

Odůvodnění:

Když je podmět r. m. živ., píšeme **-i**.

Když je podmět r. m. než., píšeme **-y**.

Když je podmět r. ž., píšeme **-y**.

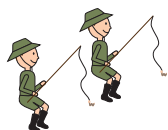
1. Dítě nahlas přečte podměty, potom přísudky.
2. Dítě k podmětu najde vhodný přísudek a nahlas odůvodní pravopis.
3. Dítě vystřižený přísudek přiřadí do žlutého rámečku.
4. Dítě podmět s přísudkem napíše z paměti psacím písmem na linku a znovu nahlas odůvodní.
5. Rodič práci kontroluje.

hvězdy

zářily

hvězdy zářily

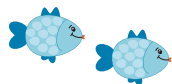

rybáři

kvetly

ryby

štíпали

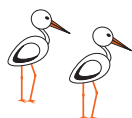

raci

lovili

koupaly

čápi

bzučely

kvákaly

žáby

pluly

plavaly

lodě

stáli

couvali

lekníny

komáři

děti

včely

1. podstatná jména

k rozlišení pomohou ukazovací zájmena **TEN, TA, TO**

1. rodu **MUŽSKÉHO** (životného pán, muž, předseda, soudce)
(neživotného hrad, stroj) **TEN**
2. rodu **ŽENSKÉHO** (žena, růže, píseň, kost) **TA**
3. rodu **STŘEDNÍHO** (město, moře, kuře, stavení) **TO**

Odůvodnění: podst. jm.

Viděla jsem orl_.

úkol: zapiš v množném čísle ve správném pádě

Viděla jsem orly.

(orel bez orla jako pán bez pána, viděla jsem orly jako pány, píšeme -y)

Odůvodnění pravopisu skloňování podstatných jmen:

1. určíme rod, 2. určíme vzor, 3. odůvodníme koncovku i, y, a, ta je stejná jako u vzoru

podst. jm.	rod	vzor	odůvodnění
tři orli	ten orel (ž.)	pán	tři orli, jako tři páni, píšeme -i
vidím orly	ten orel (ž.)	pán	vidím orly, jako pány, píšeme -y
vozy	ten vůz (n.)	hrad	vozy, jako hrady, píšeme -y
dvě barvy	ta barva	žena	dvě barvy, jako dvě ženy, píšeme -y
v obuvi	ta obuv	kost	v obuvi, jako v kosti, píšeme -i
s chvílemi	ta chvíle	růže	s chvílemi, jako s růžemi, píšeme -i
s koly	to kolo	město	s koly, jako s městy, píšeme -y
na poli	to pole	moře	na poli, jako na moři, píšeme -i

3. shoda přísudku s podmětem – na **PODMĚT** (se ptáme KDO CO? a přísudkem)

podmět rodu

mužského
životného

píšeme

i

když je jeden
z podmětů

rodu mužského

životného, píšeme **i**

podmět rodu mužského

neživotného píšeme **y**

podmět rodu

ženského píšeme

y

podmět rodu

středního píšeme

a

nevíme kdo? je nevyjádřený podmět, píšeme **i**

Odůvodnění: podst. jm.

Karel a Petr jeli na výlet. (Karel a Petr = podmět, rod muž. živ., píšeme **i**).

Jana a maminka umyly všechna okna. (Jana a maminka = podmět, rod ženský, píšeme **y**).

Koťátka se stulila do klubička a usnula. (koťátka = podmět, rod střední, píšeme **a**).

Jirka a Romana uklízeli svůj pokojíček. (Jirka a Romana = jeden podmět je v rodě mužském, životném, píšeme **i**).

Opékali špekáčky na ohni. (nevíme kdo = podmět nevyjádřený, píšeme **i**).

PÁDOVÉ OTÁZKY

			č. j.	č. mn.
pád	1. pád	Kdo? Co?	škola	školy
	2. pád (<i>bez</i>)	Koho? Čeho?	(<i>bez</i>) školy	(<i>bez</i>) škol
	3. pád (<i>ke</i>)	Komu? Čemu?	(<i>ke</i>) škole	(<i>ke</i>) školám
	4. pád (<i>vidím</i>)	Koho? Co?	(<i>vidím</i>) školu	(<i>vidím</i>) školy
	5. pád	Oslovujeme, voláme	školo!	školy!
	6. pád (<i>O</i>)	kom? (<i>O</i>) čem?	(<i>O</i>) škole	(<i>O</i>) školách
	7. pád (<i>s</i>)	Kým? Čím?	(<i>s</i>) školou	(<i>se</i>) školami

		STŘEDNÍ			
		MĚSTO	MOŘE	KUŘE	STAVENÍ
jednotné	1.	město	moře	kuře	stavení
	2.	města	moře	kuřete	stavení
	3.	městu	moři	kuřeti	stavení
	4.	město	moře	kuře	stavení
	5.	město!	moře!	kuře!	stavení!
	6.	městě	moři	kuřeti	stavení
	7.	městem	mořem	kuřetem	stavením
množné	1.	města	moře	kuřata	stavení
	2.	měst	moří	kuřat	stavení
	3.	městům	mořím	kuřatům	stavením
	4.	města	moře	kuřata	stavení
	5.	města!	moře!	kuřata!	stavení!
	6.	městech	mořích	kuřatech	staveních
	7.	městy	moři	kuřaty	staveními